

Oiko Visie

September 2014

Dossier Peru

 OIKO
CREDIT
investeren in mensen

Het oude Peru was de zetel van diverse beschavingen. Het meest bekend is het rijk van de Inca's, dat door de Spanjaarden werd veroverd in 1533. In 1821 werd Peru tot onafhankelijke staat verklaard, maar het duurde nog tot 1824 tot alle Spaanse strijdkrachten werden verslagen. Na jarenlang een militair regime te hebben gehad, is Peru in 1980 een democratie geworden.

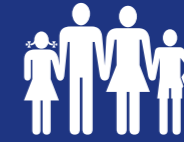
De samenstelling van de bevolking is divers: 45% van de mensen is Indiaans, 37% is Mestizo (combinatie van Indiaans en blank), 15% is blank en de overige 3% van de mensen is Japans, Chinees of van andere origine.

Peru kent een rijke variatie aan minerale grondstoffen. Het land is de op een na grootste producent van zilver in de wereld. Als producent van koper staat Peru op de derde plaats. De kustgebieden bieden uitgebreide mogelijkheden voor visvangst. Hoewel de Peruviaanse economie

de afgelopen vijf jaar gemiddeld 5,6% per jaar groeide, blijft de groei in de binnenlanden achter door een slechte infrastructuur.

Oikocredits activiteiten

Al in 1979 had Oikocredit een lening uitstaan bij het Peruviaanse Artesanas Puno Empresa de Propiedad Social. Ruim twintig jaar later, in 2004, werd het landenkantoor van Oikocredit in Peru opgericht. Sindsdien is het de investeringsportfolio van Oikocredit in het land flink gegroeid. Per juli 2014 heeft Oikocredit investeringen uitstaan bij 20 microfinancieringsinstellingen en 21 partners die actief zijn in de landbouw. Het totaalbedrag van de investeringen in Peru is 21,3 miljoen euro.

30,2
MILJOEN
INWONERS

GEMIDDELDE LEEFTIJD
27 JAAR

LEVENSVERWACHTING
73 JAAR

26%
VAN DE BEVOLKING
LEEFT ONDER DE
ARMOEDEGRENS

GEBORTECIJFER
19
PER 1.000 INWONERS

STERFTECIJFER
6
PER 1.000 INWONERS

→ ROOMS KATHOLIEK 81,3%
→ EVANGELISCH 12,5%
→ OVERIGE RELIGIES 3,3%
→ GEEN 2,9%

90%
VAN DE BEVOLKING
OUDER DAN 15
JAAR KAN LEZEN
EN SCHRIJVEN

Fairtrade-cacao betaalt het diploma van Juan Calle's dochter

Juan Francisco Calle (65) stapte met de hulp van de Peruaanse Fairtrade-coöperatie Norandino volledig over op biologische landbouw. De Oikocredit-partner geeft boeren en hun families meer zekerheid en onafhankelijkheid.

Zijn vrouw Fidelina is net met de geiten op pad als Juan Francisco Calle van zijn finca terugkeert naar huis. Hij voelt zich een beetje ongemakkelijk omdat hij eerst de sleutel niet kan vinden. Thuis is zijn vrouw de baas, geeft hij met een lach toe. Hij brengt zijn dagen grotendeels door op zijn 0,75 hectare grote veld in het dorp Palo Blanco in het noorden van Peru, dat hij al 50 jaar bewerkt. Eerst verbouwde Juan hier vooral mandarijnen en sinaasappels, nu voornamelijk cacao.

Zekerheid

Juan is lid van de Fairtrade-coöperatie Norandino. "Al sinds de oprichting in 1995," licht hij toe. Er is sindsdien veel veranderd. Zijn oudste cacaobomen staan met hun 40 jaar nog steeds op hetzelfde veld. Maar toen hij die net had geplant, had hij niet durven dromen dat hij nu met dank aan de coöperatie een levensverzekering zou hebben. Norandino is al lange tijd een partner van Oikocredit. Doel van de coöperatie is om het leven van mensen ten goede te veranderen, zowel op economisch als sociaal gebied. Zo heeft Juan al tien jaar elektriciteit en sinds acht jaar ook een drinkwatervoorziening in zijn huis. "Alleen als coöperatie kan men staatssteun aanvragen voor bijvoorbeeld de aanleg van een waterkanaal," legt hij uit. Met behulp van krediet kunnen cacao-boeren zoals Juan hun handelspositie verbeteren en hun zelfstandigheid vergroten. En aangezien de coöperatie ook nog eens Fairtrade-gecertificeerd is, krijgen de boeren een premie boven op de prijs voor hun producten. De coöperatie zorgt voor opleiding en

bijbscholing op diverse gebieden, van het verbouwen van gewassen tot marketing. Maar het belangrijkste is de zekerheid, zegt Juan. "We zijn minder afhankelijk van de markt en we krijgen goede prijzen."

Biologische landbouw

Juan kreeg scholing in het organisch verbouwen van cacao. Mede daarom is hij volledig overgestapt op de biologische landbouw, wat hem bijzonder trots maakt. "Het is meer werk om organisch te verbouwen, maar het is gezonder voor de producent en de consument, want we gebruiken geen chemicaliën. We krijgen meer geld voor de oogst en het belangrijkste: het is ook beter voor het milieu."

Fairtrade in het kort

Veel kleinschalige boeren zijn overgeleverd aan de sterk fluctuerende wereldmarktprijs, waardoor de opbrengst van de oogst vaak te laag is. Zonder een betrouwbaar inkomen kunnen ze niet investeren in hun onderneming, in de toekomst van hun kinderen en in de gemeenschap. Hierdoor blijft de armoede in stand. Fairtrade doorbreekt deze vicieuze cirkel. De belangrijkste voorwaarde is dat boeren zich organiseren in coöperaties. Ze kunnen gezamenlijk investeren in technische ondersteuning en logistiek. Hierdoor hebben ze een betere onderhandelingspositie, een betere prijs voor hun oogst en toegang tot de wereldmarkt. Kopers die producten afnemen bij Fairtrade-boerencoöperaties zijn verplicht tenminste een prijs te betalen die de kosten voor duurzame productie dekt, plus een extra premie die boeren samen kunnen investeren in duurzame projecten.

Door de goede naam van de Fairtrade-coöperatie krijgen de boeren veel bezoek van geïnteresseerde bedrijven. Die populariteit zorgt er weer voor dat ze makkelijker nieuwe markten kunnen aanboren. Maar Juan is onzeker over hoe de markt voor cacao zich gaat ontwikkelen en zou daarom graag zien dat de coöperatie meer producten gaat verkopen dan alleen rauwe cacaobonen, zoals cacaopoeder, cacaolieur en chocolade. "Dan ben je iets minder afhankelijk," redeneert hij.

Afstuderen

Juan moest zelf op zijn vijftiende al gaan werken, toen zijn vader overleed. Hij zorgde voor het huis en het land, terwijl zijn negen broers en zussen naar school gingen. Dat hij zijn levensstandaard op een dag zo zou kunnen verbeteren, zou hij destijds niet geloofd hebben. Dankzij zijn lidmaatschap van Norandino is zijn inkomen aanzienlijk gestegen. Geld dat hij direct in het onderwijs van zijn vijf kinderen heeft geïnvesteerd. "De boerderij verkeert nu in goede staat", zegt Juan. Daarom kan hij zich voorstellen dat later een van zijn kinderen het bedrijf zal overnemen. "Met de cacaoverbouw en een klein bedrijf dat ik daarnaast run, kon ik voor al mijn kinderen de school betalen," zegt de boer. Als hij nog maar één wens over had, zou die zijn dat zijn jongste dochter haar studie aan de universiteit afrondt. Ze hoeft nog maar één semester te studeren voor haar diploma bedrijfskunde. "Het diploma zelf is erg duur en ik hoop dat ik me dat ook kan veroorloven." Dat jongeren uit zijn dorp überhaupt gaan studeren aan een universiteit is al niet gebruikelijk. Juan kan dan ook nauwelijks wachten tot zijn dochter afstudeert. "Ze is de eerste van onze familie die daarin slaagt." ■

COLUMN

Hoe kus je de entrepreneur wakker in een bedelaar?

Door Jan Groenewold

Op vakantie in de Elzas brachten we onlangs een bezoek aan Straatsburg. Voor een Europese hoofdstad viel de allure me een beetje tegen, maar het centrum met z'n knusse vakwerk en imposante kathedraal was best de moeite waard. En zoals in meer grote steden in Europa krijgt ook hier het crisisspook gestalte in de vorm van bedelaars en mensen die op iets creatievere wijze in hun onderhoud voorzien. Zoals de man die ons 'opving' op het parkeerterrein aan de rand van het centrum. Hij was rond de 30, van oorsprong vermoedelijk afkomstig uit Tunesië en hij had een soort conducteurstasje om zijn schouder gehangen om zichzelf een enigszins officiële status te verschaffen. Hij wenkte me naar de vrije plek die ik zelf ook al had gezien, begroette ons hartelijk bij het uitstappen en begeleidde me vervolgens naar de dichtstbijzijnde parkeerautomaat. Hij bood aan mijn betaalpaspas in de gleuf te stoppen en hoewel hij me sympathiek overkwam, was ik tegelijkertijd bijzonder op mijn qui-vive, om maar eens een Franse uitdrukking te gebruiken. Wat als hij ... Ik liet hem, maar stond klaar om de achtervolging in te zetten. Hij toetste keurig de maximale tijd in en gaf me met een brede glimlach mijn pasje terug. In ruil diepte ik een muntstuk op uit mijn portemonnee.

We waren nauwelijks de hoek om of ik struikelde bijna over de uitgestoken benen van een bedelaar die onderuit tegen een winkelpui lag, half slapend, met naast zich een hoed die het meeste werk deed. Het verschil met de 'parkeerwacht', die zijn volstrekte overbodigheid op het parkeerterrein op creatieve wijze gestalte gaf, was treffend. Mij schoot een verhaal te binnen dat mij ooit werd verteld door Gert van Maanen, in 1975 een van de oprichters van Oikocredit. Het verhaal speelde in Dhaka, de hoofdstad van Bangladesh, ergens in het begin van deze eeuw. Een werknemer van Grameen Bank, de bank die in 1976 werd opgericht door de latere Nobelprijswinnaar Muhammad Yunus, liep over straat en struikelde ongeveer zoals ik over een uitgestrekt been van een bedelaar. Het andere been ontbrak voor de helft. Terug op kantoor werd daarover nagepraat door het personeel, waarbij de strekking was dat het onzin was dat die man alleen maar zijn hand op hield. Op initiatief van Yunus gingen ze de volgende dag terug. Ze gaven hem een renteloze lening met een looptijd van een dag, waarvoor hij ter plekke een door hen meegebracht kistje bananen kon kopen. In plaats van alleen zijn hand op te houden, had hij nu een alternatief: de verkoop van bananen. Die avond loste hij zijn renteloze lening af en bestelde voor de volgende dag twee kistjes.

Dit was het begin van een programma waarbij in eerste instantie ieder kantoor van Grameen Bank een bedelaar mocht adopteren. Er waren een paar belangrijke regels die de bedelaars een aparte positie gaven in de 'Grameen-familie'. Zo hoefden ze geen rente te betalen, hoefden ze niet te stoppen met bedelen en werden ze behandeld zoals alle andere kredietleden van de bank: met respect en aandacht. En nimmer werd aan deze groep gerefereerd als 'bedelaars'. De naam van het programma luidt dan ook officieel Struggling Members Programme, waarmee erkend wordt dat ze een bijzondere groep vormen die vaak door overmacht 'buiten' de maatschappij is komen te staan. Bijvoorbeeld omdat ze hun bedrijf hebben verloren bij een overstroming of omdat ze na een scheiding zijn verstoten, gehandicapt zijn, enzovoort. "Maar," zoals Gert van Maanen het zo treffend uitdrukte: "Het mooie is dat je ook in deze mensen de entrepreneur kunt wakker kussen."

Eind 2012 telde het Struggling Members Programme 110 duizend 'worstelende leden', van wie 90 procent vrouwen! ■

BLOGS: Deze column verscheen eerder als wekelijkse blog op de website van Oikocredit. Meer blogs lezen? Ga naar www.oikocredit.nl/blog. Andere bloggers zijn Sanne Blauw, Hann Verheijen en Arjan Broers.

Een extraatje, voor als ze later groot zijn...

Mr. Tonko Vos is rechter in ruste en belegger in Oikocredit. Met gebruikmaking van het schenkingsrecht draagt hij ieder jaar een deel van zijn belegde vermogen over aan zijn acht kleinkinderen. Onder wie Heleen.

De ene helft van zijn werkzame leven was hij advocaat, de andere helft rechter in Leeuwarden: mr. Tonko Vos, 76 jaar inmiddels en telg uit een Gronings juristengeslacht. We zitten aan tafel, thuis bij zijn kleindochter Heleen Oostlander (11) in Overveen. Voor haar ligt een brief van

Oikocredit, haar beleggingsoverzicht. Een cadeautje van haar grootvader. "Opa," legt ze uit, "belegt geld in Oikocredit en dat geld gaat naar mensen in arme landen. Naar mensen die daar bijvoorbeeld een naaimachine van kopen. Die moeten dan het geld dat ze hebben gekregen terugverdienen, plus nog iets meer. Dat 'iets meer' is rente en daar krijg ik nu ook wat van." 'Opa' Vos glimlacht vertederd: "Ja Heleen, dat heb je mooi gezegd, dat is de kern van de zaak."

Tonko Vos begon rond 2004 met beleggen in Oikocredit en bouwde sindsdien een

behoorlijk belang op. Een belang dat hij de laatste jaren voor een deel is gaan verschuiven richting zijn kleinkinderen. "Ik heb altijd wel de bedoeling gehad om iets te doen voor de kleinkinderen. Heleen heeft nog een neefje en een nichtje, dus ik heb er drie en mijn vrouw heeft vijf kleinkinderen. Die doen allemaal mee aan dit 'project'. Daarmee doe ik hetzelfde als wat mijn grootvader destijds voor mij en mijn zussen deed. Toen bestond Oikocredit niet, maar hij zette geld voor ons op een spaarbankboekje van de Nutsspaarbank. Dat heeft mij later aan het denken gezet: →

Kleindochter Heleen praat met opa Tonko Vos over haar cadeauparticipaties

Schenken is eenvoudig

Zou u ook willen schenken aan uw kinderen of kleinkinderen en zo het verhaal van Oikocredit laten voortleven? Dat is heel eenvoudig. U kunt een cadeaufactuurformulier downloaden op onze website www.oikocredit.nl of bellen naar 030 234 10 69. Dan sturen we u het formulier toe. Op het cadeau-formulier kunt u aangeven hoeveel u wilt schenken en aan wie. Schenkt u aan een kind (tot 18 jaar), dan sturen we u bovendien een mooi certificaat en een passend welkomstcadeau!

je moet iets doen voor je kleinkinderen. Inmiddels ben ik op een leeftijd dat ik langzaam mijn participaties in Oikocredit wil afbouwen. Ik bedoel: ik kan ze niet meenemen en ik wil graag dat het geld nog even bij Oikocredit blijft, dus de beste weg is om het belang stukje bij beetje over te hevelen richting kleinkinderen. Het doel is dat ze een extraatje hebben waarmee ze later iets kunnen doen dat ze zich anders niet zouden kunnen permitteren. Iets voor zichzelf, ik denk aan een studiereis, een bijzondere cursus, culturele activiteiten. Als ze straks 18 zijn kunnen ze er zelf over beschikken. Dan hoop ik ook dat ze allemaal een deel van de participaties houden, zodat ze later misschien zelf op het idee komen van: 'Als ik spaargeld heb, dan doe ik dat niet op de bank, nee, dan doe ik dat naar Oikocredit'."

Warm hart

Op de vraag waarom hij het duurzaam, sociaal beleggen in Oikocredit zo'n warm hart toedraagt, lijkt Tonko Vos het antwoord even schuldig te blijven. Hij zegt dan bedachtzaam: "Eigenlijk is het eerste dat me te binnen schiet het moment waarop ik als jonge jongen met mijn moeder naar de Nutsspaarbank in

de stad Groningen ging om de rente op mijn boekje bij te laten schrijven. Op de marmeren stoep zat een arme man, gebogen, in oude kleding en je kon zien: die man heeft het niet gemakkelijk. Toen zei mijn moeder iets in de zin van dat we voor zulke mensen zorg moeten dragen. Ze toonde medeleven en dat gevoel is blijven hangen. Dat is eigenlijk altijd een soort sociale ondertoon in mijn leven gebleven, maar pas toen ik met pensioen ging werd die manifest. Toen heb ik mij afgevraagd: 'Wat wil ik hier verder mee?' Ik had al wat geld geërfd en had ook wel iets gespaard. Geld kun je vergelijken met een talent dat je bezit. Talent heb je om er wat mee te doen. Zoals een zanger zijn gevoel uitdrukt met zijn talent, zo kun je met geld ook uitdrukking geven aan je gevoel. Je kunt het op een bank zetten, je kunt aandelen kopen – wat ik ook heb gedaan – maar in mijn hart heb ik daar niets mee. Eigenlijk ging het om de vraag: hoe geef ik mijn geld zin? Zo kwam ik op Oikocredit. Jaren eerder had een goede vriend mij op het bestaan van microkrediet gewezen en dat kwam, net als die man op die stoep, opeens bij mij boven en toen dacht ik: in die richting moet ik het zoeken."

Heleen, tot slot: "Dat is best wel goed van opa, want nu krijgen andere mensen ook een kans om iets te verdienen. Zonder dat je zegt: 'Jij krijgt 100 euro en doe er maar mee wat je wilt'. Want dan kan zo iemand ook zo maar zeggen 'Ik kap er mee' en dan heeft hij geen doel meer om ergens voor te werken. Terwijl hij nu wel een doel heeft om voor te werken en geld te verdienen."

En zo is het. ■

Verhuizing

Oikocredit Nederland is half september verhuisd naar een duurzaam ingericht kantoor aan de Arthur van Schendelstraat 550, dichtbij Utrecht Centraal Station. We betrekken het kantoor samen met Fairtrade-partner Stichting Max Havelaar.

Halfjaarcijfers

De halfjaarcijfers van het Oikocredit Nederland Fonds en de Stichting Beheer Oikocredit Nederland Fonds zijn gepubliceerd. U kunt deze lezen op onze website www.oikocredit.nl

Algemene Leden Vergadering

Op 22 november 2014 vindt de Algemene Leden Vergadering (ALV) van Oikocredit Nederland plaats. We kijken onder andere terug op het jaar 2014 en bespreken de begroting voor 2015. U bent van harte welkom om de ALV bij te wonen. Stuur u ons een e-mail via nederland@oikocredit.nl of bel 030 2341069. ■

Bijdragen:

Bijdragen: Margreet Fros, Jan Groenewold, Nicolas Guillaume en Franziska Dickschen (foto's Peru).
Concept: Jan Groenewold
Editing: Jacques Poell
Vormgeving: 3mandesign.nl

Dit is een uitgave van:

Oikocredit Nederland
 Arthur van Schendelstraat 550
 3511 MH Utrecht
www.oikocredit.nl

